

*Володимир БАХРУШИН,
доктор фізико-математичних наук,
професор, академік АН вищої школи України,
стаття «Два проекти нового закону про освіту –
у чому різниця?» (витяг)
Опубліковано: портал «Освітня політика», 07.06.2015 р.*

**До питання порівняння проектів закону «Про освіту»
розроблених і представлених Міністерством освіти і науки та
Комітетом Верховної Ради з питань освіти і науки**

«Багато експертів згадували про надмірний розмір проекту, який протягом тривалого часу готувала робоча група при Комітеті Верховної Ради, та про можливість перенесення частки пропонованих у ньому норм до спеціальних законів про рівні освіти. Таку думку, імовірно, поділяє і керівництво МОН. Принаймні презентований ними проект за обсягом виявився вдвічі меншим. Але чи враховує він все, що потрібно внормувати у законі?

З цього погляду є сумніви. Втім і в проекті КВР деякі розділи поки пророблені досить схематично, а інші, навпаки занадто деталізовані і можуть бути істотно скорочені. Втім про це трохи згодом. А перше порівняння доцільно почати з того, як автори проектів розуміють місце освіти у суспільстві, визначають її цілі та основні принципи. Певне уявлення про схожість і відмінність двох підходів надає таблиця.

Проект КВР	Проект МОН
Розуміння освіти	
Освіта - головний державний пріоритет і основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку особистості, суспільства і держави (перше речення)	Освіта – основа інтелектуального, культурного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави (перше речення)
Мета освіти	
Метою освіти в Україні є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її задатків і нахилів, розумових і фізичних здібностей, засвоєння особою суспільних цінностей та виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних і готових до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого і культурного потенціалу Українського народу, забезпечення сталого розвитку суспільства, держави, підготовка кваліфікованих фахівців для всіх сфер суспільного життя (ст. 2.1)	Метою освіти є всебічний розвиток розумових і фізичних здібностей людини як особистості, здатної до етично відповідальної участі у житті суспільства, та забезпечення потреб суспільства у кваліфікованих фахівцях (друге речення)
Принципи освітньої діяльності (ст. 2.2)	Засади державної політики у сфері освіти (ст. 3.3) Основні принципи освіти (ст. 4)

Верховенство права	Немає
Конституційність	Законодавство України про освіту базується на Конституції України і складається з цього Закону, інших актів законодавства України та міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України (ст. 1) Державна політика у сфері освіти визначається Верховною Радою України відповідно до Конституції України і здійснюється органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування (ст. 3.2)
Визнання для кожної особи права на освіту упродовж усього життя	Навчання впродовж життя Сприяння навчанню впродовж життя
Визнання права на освітню діяльність	Право на освітню діяльність згадується лише для юридичних осіб у ст. 49 (ліцензування освітньої діяльності)
Рівний доступ до якісної освіти	Забезпечення рівного доступу до освіти незалежно від будь-яких обставин та ознак; позитивні дії для забезпечення рівного доступу до освіти
Академічна доброчесність	Особи, які навчаються, зобов'язані: дотримуватися принципу академічної доброчесності (ст. 33.4)
Недискримінація у сфері освіти	Особам, які навчаються, держава гарантує право на: ... захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства, дискримінації на підставі кольору шкіри, політичних, релігійних чи інших переконань, статі, гендеру, сексуальної орієнтації, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, сімейного та майнового стану, місця проживання та інших ознак (ст. 33.1)
Рівноправність закладів освіти різних типів і форм власності	Забезпечення рівності між закладами освіти у питаннях якості освіти
Науковість	Науковий, світський характер освіти
Інтеграція з наукою і виробництвом	Інтеграція з наукою і виробництвом
Єдність, наступність та різноманіття освіти	Єдність і наступність системи освіти
Гуманізм	Гуманізм
Державно-громадське партнерство Забезпечення державно-громадських форм управління у сфері освіти	Невтручання політичних партій, громадських організацій і релігійних організацій в освіту
Конкурентність	Немає
Академічна свобода	Згадується в обмеженому і несистематизованому вигляді в різних статтях

Автономія навчальних закладів	Фінансова, академічна та адміністративна автономія закладів освіти у межах, визначених законодавством
Визнання та заохочення неформальної освіти та інформального навчання	Особа має право реалізувати право на навчання впродовж життя шляхом формальної, неформальної та інформальної освіти. Держава підтримує, визнає та заохочує всі ці види освіти. (ст. 8.1)
Єдність навчання, виховання та розвитку	Немає
Відкритість	Прозорість і публічність прийняття та реалізації управлінських рішень
Відповідальність та підзвітність	Немає
Поєднання національної ідентичності та засад Європейського освітнього простору	Інтеграція у міжнародне освітнє та наукове середовище
Особи, які здобувають освіту, мають право на ... вибір навчального закладу, освітніх програм, форм навчання (ст. 6.2.1.1) Батьки, опікуни та законні представники дітей, які здобувають освіту, мають право ... вибрати заклад освіти, освітню програму, форму навчання дітей (ст. 6.4.1.1)	Свобода у виборі форм здобуття і видів освіти
Розроблення та реалізація державної політики у сфері освіти здійснюється на основі науково обґрунтованих передбачення напрямів розвитку освіти України з урахуванням індикаторів розвитку освіти світового співтовариства та країн Європейського Союзу (ст. 3.4)	Обґрунтованість статистичними даними та науковими дослідженнями
Немає	Інституційне відокремлення здійснення функцій контролю (нагляду) та функцій забезпечення діяльності закладів освіти

Примітка. В окремих випадках у дужках наведено посилання на статті проектів, що містять відповідні норми.